

АКТУАЛЬНІСТЬ БОРОТЬБИ ЗА ПРАВА ЖІНОК В МУСУЛЬМАНЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність дослідження. Основою демократичного суспільства, яке прагне до соціальної справедливості та поваги до прав людини - є рівність. Але, в умовах сьогодення, жінки зазнають значної дискримінації в багатьох сферах життєдіяльності, через певні релігійні переконання. Однією із релігійних основ, які містять такі переконання є ісламське віросповідання.

В мусульманському суспільстві ще здавна почали зароджуватись стереотипи про терпеливу жінку, яка завдяки вірі в Аллаха спроможна подолати усі труднощі. «Хороша жінка» в розумінні мусульман не повинна працювати, відвідувати ресторани, розлучатися з чоловіком (навіть, якщо він винен). «Хороша жінка» в уяві мусульманських чоловіків повинна рости дітей та підтримувати затишок в домі.

Станом на зараз, проблема боротьби за права жінок є надзвичайно важливою і, безперечно, актуальною темою. Слід зазначити, що сьогодні велика кількість міжнародних організацій, які борються за рівноправ'я, сильно занепокоєні становищем мусульманських жінок. Адже в мусульманських країнах права жінок трактуються досить консервативно. В наслідок цього, жінки прив'язуються виключно до домашньої сфери і втрачають більшість прав, якими володіють чоловіки.

На сьогоднішній день, ісламський фемінізм – це боротьба мусульманських жінок за гендерну рівність та соціальну справедливість, базуючи на розумінні та втіленні яких є Коран. Цей вид фемінізму виступає за дотримання прав і встановлення справедливості між чоловіками та жінками у країнах, де панують суворі закони та релігійні переконання, які дискримінують осіб жіночої статі.

Проблем дослідження Проблематикою захисту прав жінок та питанням фемінізму займалися такі українські дослідники, як Марія Демішева, О. С. Забужко, С. Д. Павличко, О. Р. Кісь, С. А. Крилова, Н. В. Хамітов, М. В. Бураменський, Ю. В. Лисюк, К. І. Чижмарь, Г. В. Гриценко, Л. Б. Магдюк та ін. За кордоном цієї теми торкалися Сімона де Бовуар, ЕлісВокер, Сімона Вейль, Герда Лернер, БерріТорн, НенсіФейзер, А. С. Чеботарьова та інші.

Теоретичну основу даної роботи становлять праці науковців, які досліджували питання впливу релігії на гендерні стереотипи та гендерну дискримінацію в цілому, серед яких можна назвати Ядловська О. С., О. О. Уварова, Н. С. Урмана А., Зінькова С., Ігошину Ж. та інші.

Мета дослідження: теоретико-методологічний аналіз існуючих ісламських феміністичних напрямів та гендерних досліджень ісламу.

Завдання дослідження: визначення впливу релігії на становище жінок в країнах ісламського світу.

Об'єктом дослідження: є дискримінація жіночих прав в мусульманських країнах.

Предметом дослідження: є релігійні основи, на яких базуються права та обов'язки жінок в мусульманському суспільстві.

Феміністичні ідеї у ісламському світі – це глобальний феномен, який у мусульманських суспільствах має таку ж багату історію, як і в Західних. Ісламський фемінізм почався саме з намагання довести, що Коран захищає жінку та її права, і що справжній іслам не існує без рівності статей.

В мусульманських країнах розрізняють чотири види фемінізму: атеїстичний, світський, мусульманський та ісламістський фемінізм.

1. Атеїстичний фемінізм вважають, що релігія націлена проти прав жінки і розвиток руху за права жінок можливий лише за умови зменшення впливу релігії на соціум.

2. Світський фемінізм ставляться до релігії нейтрально. Вони вважають, що за теократичного правління чи радикального релігійного руху жіноча емансипація є неможливою.

3. Мусульманський фемінізм вважають, що концентрування на корані є необхідністю і говорять, що Коран містить два виділення: одні відображають практичні аспекти щоденного життя мусульманина в примітивному арабському суспільстві, інші стосуються моралі і є нормативними.

4. Ісламістський фемінізм вважають, що ідентифікація жінок з релігійним рухом сприяє жіночій емансипації. Вони стверджують, що класична і посткласична інтерпретація була базована на чоловічому досвіді та орієнтувалася на патріархальні суспільства [2, с. 42-43].

Слід зазначити, що велику роль у розгортанні боротьби за права жінок у мусульманському суспільстві відіграють інформаційні технології. Багато жінок в ісламських країнах хочуть мати вихід з цієї ситуації, але самі вони багато років практично не брали участь в дискусіях, що визначають їх місце в політичному, культурному та релігійному житті. Важливим чинником, що підштовхнув їх участі в цій дискусії, став розвиток нових інформаційних технологій. Доступ до Інтернету критично важливий саме для мусульманок. Адже згідно зі звичаями, більшість жінок проводить не багато часу поза стінами свого будинку і вони мають мало можливостей брати участь в суспільних процесах, з'являтися в публічному просторі [1, с. 47].

Основними вимогами, які ставлять перед собою мусульманські феміністки є:

1. Модернізація сімейних кодексів;
2. Кримінальна відповідальність за сімейне насильство та будь-яке насильство проти жінок;
3. право жінок на збереження власної національності та можливість ередачі дітям (вимога здебільшого арабських жінок);
4. збільшення участі жінок в економічному та політичному житті [2, с. 28].

Варто сказати, що у 2009 році з'явилася масштабна організація «Мусават», яка заявляє про те, що мусульманки можуть боротися за гендерну рівність і справедливість, не виходячи за рамки ісламу. Своім завданням організація бачить підвищення самосвідомості жінок і допомогу в боротьбі за їхні права. Зокрема, «Мусават» прагне донести до мусульманок свою точку зору з приводу альтернативних інтерпретацій Корану, інформацію про базові права людини і підтримує активісток з мусульманських країн в їх боротьбі за емансипацію жінок [3].

Окремо я б хотів виділити обов'язок мусульманських жінок - носіння, так званого, хіджабу. Мусульманські чоловіки вважають, що жінки, які не носять хіджаб є «поганими жінками» і вони паплюжать свою сім'ю. Проте мусульманські феміністки вважають, що хустка є символом пригніченого становища жінок. Тим більше, Коран не містить чіткої вимоги щодо обов'язкового носіння хіджабу. Також, ісламські феміністки активно борються за право жінок молитися разом з чоловіками, а не в окремо відведеному для них місці [3].

Підсумовуючи вищесказане, можна зрозуміти, що рух за права жінок в мусульманських країнах набуває все більшого розвитку, хоча на своєму шляху він стикається з величезною перешкодою – релігійними переконаннями та традиціями.

Через певні, своєрідні переконання мусульманських чоловіків, рух за емансипацію в країнах Близького Сходу не приносить особливих результатів. Хоча певні зрушення, звичайно, є - в Саудівській Аравії жінкам дозволили водити машину. А в такій мусульманській країні, Пакистан прем'єром міністром обрали жінку - Беназір Бхутто. І цих зрушень з часом буде набагато більше, головне діяти!

Список використаних джерел

1. Гладченко С. Фемінізм в ісламському світі. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія.* 2016. Вип. 1. С. 44-48.
2. Зінько С. Ю. Фемінізм в ісламі: історія і сучасність. *Сходознавство.* 2008. № 43. С. 28-47.
3. Урман А. Ісламський фемінізм: боротьба за права жінок на Близькому Сході. URL: Vostok Magazine. (дата звернення 01.04.2021 р.).
4. Ігошина Ж. Б. Гендерне питання та процес глобалізації на арабському Сході. *Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 94. Частина 2.* 2010. С. 130-131.
5. Ядловська О. С. Основні теорії гендеру: юридичні, політичні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади. *Київ.* 2018. С. 209-216.